

Shaped by hammering with tools

wrought (rôt) v.

A past tense and a past participle of work. *adj.*

1. Put together; created: *a carefully wrought plan.*

2. Shaped by hammering with tools.

3. Made delicately or elaborately.

[freedictionary]

De meeste mensen hebben moeite met het lezen van toneelstukken. Ze vinden het lastig de personages te onderscheiden in de dialogen, weten gebeurtenissen in witregels en regieaanwijzingen moeilijk voor zich te zien en vinden het geen makkelijke opgave door bladspiegel en compositie van de tekst heen te kijken. Daarbij wordt er vaak een te groot beroep gedaan op het verbeeldingsvermogen, iets waar de gemiddelde lezer toch een encenering voor nodig heeft – waardoor hij automatisch een toeschouwer wordt. En dat is niet erg, want toneel schrijf je niet om gelezen te worden. Je schrijft om gespeeld te worden.

Je woorden vinden een weg naar je publiek via een acteur en je tekst hoeft dus niet te werken op papier, maar moet rechtop kunnen staan in de realiteit. Je schrijft niet plat voor de bladzijden, maar moet driedimensionaal kunnen denken.

Meer dus dan enkel aan het schrijven, ben je aan het maken. Moet je niet alleen aan zinsconstructies denken, maar over spel en tegenspel, over spanningsboog en communicatie met je publiek, over dynamiek en helderheid. Je schrijft niet direct voor je publiek en moet stevig genoeg werk afleveren om je bedoelingen de vertaalslag van de voorstelling te laten overleven.

En dat ligt niet enkel in eigen hand. Naast een dosis zelfvertrouwen, die je in ieder geval ver genoeg moet brengen om over je faalangst heen te stappen en je tekst in handen te leggen van anderen, heb je dus het vertrouwen nodig in het team dat je tekst op de planken brengt. Het vertrouwen in de regisseur, acteurs, de vormgevers, dramaturgen, et cetera. Je moet erop vertrouwen dat zij het wit tussen je regels weten te interpreteren, het wit dat in plaats van de uitleg komt, het wit waarin je het onbenoemde hebt gestopt, het onbenoembare. Omdat je het onbenoembare niet op kan schrijven zonder de magie uit het stuk te halen, zonder je publiek te beledigen, zonder je acteurs het werk uit handen te nemen.

Dus meer nog dan enkel schrijven, ben je aan het vervaardigen. Maak je het grondplan van een voorstelling, waarin tijdens de repetities rondgedwaald kan worden, in verdwaald mag worden, misschien zelfs vinden ze sluiptweggetjes en achtertuintjes die je zelf nog niet gezien had, en liefst weten ze de uitgang te bereiken vóór de première.

Daarom heet een toneelschrijver in het Engels ook niet een *playwriter*, maar een *playwright* – dat van het werkwoord *to wrought* komt. Maken, in elkaar zetten, vervaardigen. Zoals een *wheelwright*

wielen maakt en een *cartwright* de wagens waar die wielen aan worden
gezet, zet een *playwright* toneelstukken in elkaar.